

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ВО ВРСКА СО АГРО-ЕКОЛОШКИТЕ МЕРКИ:

Инструментот за предпристапна помош (ИПА) им нуди помош на земјите во предпристапната фаза во Европската Унија (ЕУ) за периодот 2007 – 2013. Целта на ИПА е да се зајакне ефикасноста и кохерентноста на помошта преку единствена рамка со цел да се зајакнат институционалните капацитети, меѓуграничната соработка, економскиот и социјалниот развој и руралниот развој.

Компонентата за „**рурален развој**“ на ИПА (**ИПАРД** – Инструмент за предпристапна помош за рурален развој), се однесува на подготовка на земјата за заедничката земјоделската политика и за останатите политики како и за Европскиот Земјоделски Фонд за Рурален Развој (**ЕЗФРР**).

Европскиот Земјоделски фонд за рурален развој (ЕЗФРР) е насочен кон зајакнување на руралната развојна политика на ЕУ како и поедноставување на нејзиното спроведување.

Агро- еколошките мерки се дизајнирани за да ги охрабрат земјоделците да ги заштитат и подобрат еколошките стандарди на нивното земјоделско стопанство. Вклучуваат исплати за земјоделците како надомест за извршување на агро-еколошки активности кои преставуваат повисоки стандарди од вообичаената **добра земјоделска пракса**.

Агро-еколошките заложби ја надминуваат вообичаената **Добра Земјоделска Практика (ДЗП)**. Добрата земјоделска пракса се дефинира како сеопфатност на задолжителните законски барања како и ниво на заштита на животна средина кое се очекува дека одговорниот земјоделец ќе го примени во секој случај.

Директни плаќања (ДП) се основна земјоделска шема за субвенции во Европската Унија. Со цел да можат да поднесуваат барања, земјоделците мора да ги исполнуваат ЕУ стандардите за јавно, животинско и растително здравје, благосостојба на животните и заштита на животната средина (познати како **вкрстена сообразност**) на целото земјоделско стопанство.

Вкстена сообразност ги поврзува плаќањата во земјоделството со почитувањето на барањата за животна средина и други барања кои се поставени на национално ниво и на ниво на ЕУ од страна на земјоделците. Значењето на вкстената сообразност е дека добивањето на помош зависи од тоа дали земјоделецот ги исполнува сите законски барања кои се однесуваат на неговиот бизнис.

Барањата за вкрстена сообразност се однесуваат на секој кој прима директни плаќања од шемите за поддршка од Заедничката Земјоделска Политика или прима плаќања од одредени шемии за Рурален Развој. Постојат три типа на барања за вкрстена сообразност:

- Специфични европски законски барања познати како Задолжителни барања за управување (SMR);
- Домашни законски барања кои побаруваат земјата да биде оддржувана согласно со Добрите Земјоделски и Еколошки Услови (GAEC);
- Барања да се оддржи нивото на постојано пасиште кое не е вклучено во ротација на култури за 5 и повеќе години – во моментот ова не е барање за вкрстена сообразност, но би можело да биде во иднина.

Добрите земјоделски и еколошки услови (GAEC) се задолжителни минимални барања кои треба земјоделците да ги исполнуваат. Не смеат да бидат помешани со повисоки стандарди (добри земјоделски практики) вклучени во доброволни агро-еколошки шеми (во рамките на мерките за рурален развој) каде земјоделците може да примаат исплати поради овозможување на услуги за животната средина кои ги надминуваат задолжителните законски стандарди.

Задолжителни стандарди за управување: Земјоделците мора да ги почитуваат и другите стандарди од вкстена сообразност кои се наречени „задолжителни стандарди за управување“ поставени согласно 19 ЕУ директиви и прописи кои се однесуваат на заштита на животната средина, јавното здравје, здравјето на растенијата и животните, добросостојба на животните.

Казни: Доколку задолжителните барања за управување или добрите земјоделски и еколошки услови не се почитуваат од страна на земјоделецот, вкупната сума на директни плаќања кои треба да бидат доделени во календарската година во која се случува непочитувањето ќе биде намалена или откажана.

Стапките на казни се разликуваат согласно сериозноста на непочитувањето, од 1% до 15% во случај на занемарување.

Интегриран административен и контролен систем (ИАКС) е основа за земјоделските грантови од ЕУ. Моментално елементите на ИАКС се следниве:

- компјутерска база на податоци;
- систем за идентификација на земјишни парцели;
- систем за идентификација и регистрација на обврските за исплати;
- апликации за поддршка;
- интегриран контролен систем;
- едичствен систем за запишување на идентитетот на секој земјоделец;
- систем за идентификација и регистрација на животните (ако земјите членки одлучат да исплатата премии за животни).